

ŠTO VAM DONOSIMO U OVOM BROJU?

Kratak pregled aktivnosti Zelene Istre tijekom listopada:

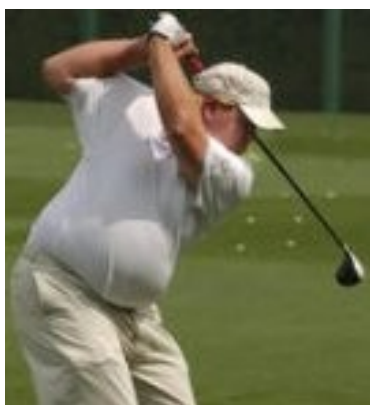
- Golf kao izgovor za građevinske špekulacije
- Izvještaj s javne rasprave "Odnos javnosti prema velikim najavljenim infrastrukturnim projektima"
- Patrola Zelene Istre: Rizično gomilanje opasnog otpada u okolišu
- Započelo natjecanje u sakupljanju starih baterija u 25 istarskih škola
- Prekogranična suradnja: Stručno savjetovanje o otpadu u Sloveniji

ZELENI TELEFON

Tijekom listopada primili smo 15 prijava građana na Zeleni telefon, i to: otpad: 2, gradnja: 4, olupine:1, vode:1, zelene površine: 5, zrak:1, razno:1

Više o slučajevima pročitajte na str. 6.

GOLF KAO IZGOVOR ZA GRAĐEVINSKE ŠPEKULACIJE

Upravni odjel za turizam Istarske županije organizirao je 19. listopada u Novigradu konferenciju pod nazivom "**Izgradnja/razvoj golf igrališta, turizam i okoliš**". Gosti predavači bili su Jeremy Pern, arhitekt golf igrališta iz Europskog instituta arhitekata golf igrališta, Peter Walton, predsjednik Međunarodnog udruženja golf tour-operatora i Paolo Croce, agronom specijalist za tratinu. U publici su najbrojniji bili predstavnici istarskih općina i gradova, predstavnici ministarstava i zainteresiranih golf djelatnika i investitora. Nakon ponuđenog ručka u hotelu Nautica u Novigradu, broj prisutnih se prepolovio, nije jasno da li zbog nedostatka interesa za temu ili jer je ručak i bio krajnji interes. Cilj skupa je bio informirati o tome što golf znači u turističkom, gospodarskom, društvenom i okolišnom smislu općenito (isključivo pozitivni učinci, prema njihovim riječima), ali su **governici vješto izbjegavali doticanje konkretne situacije u Istri** kao i odgovoriti na pitanja u tom smislu koje je postavljala predstavnica Zelene Istre. Bez obzira na apologetske tonove, moglo se čuti niz informacija i podataka koji jasno pokazuju na potencijalne negativne posljedice nepromišljene golfizacije Istre kao i na nepostojanje ozbiljne analize za odabir lokacija i analize potreba tržišta.

Jeremy Pern tako je naglasio "da je **golf teren, premda izgleda prirodno, ipak građevina koja imitira prirodne oblike - postignute uz pomoć građevinske mašinerije i pomicanja velikih količina zemlje**". Naveo je zanimljiv podatak da bi u Istri izgradnja terena s 18 rupa mogla koštati od 4-6 milijuna eura. Na pitanje iz publike o odnosu veličine golf terena i pripadajuće zone određene za izgradnju smještajnih kapaciteta odgovorio je da golf teren s 18 rupa ima u prosjeku 60-80 hektara (i više ako ima i zaštitne tampon zone), te da je za tu veličinu potrebno 1-2 hektara za smještajne kapacitete. (op.a.: a Prostorni plan Istarske županije utvrđuje za tu namjenu 15% od ukupne površine golf terena, što od 80 hektara iznosi 12 hektara ili gotovo 10% više!!).

Nastavak na sljedećoj stranici

Želeći pokazati kako se izgradnjom golf igrališta mogu oplemeniti devastirana ili onečišćena područja, predstavio je primjere izgradnje golf igrališta u bivšoj industrijskoj zoni u blizini Beča i na bivšem vojnom poligonu u Poljskoj. Na primjedbu Zelene Istre da se planirane lokacije u Istri nalaze u zonama nedirnete prirode umjesto na nekom od brojnih iskorištenih i nesaniranih kamenoloma ili smetlišta, odgovorio je da to pitanje postavimo svojim političarima.

Peter Walton je prisutnima iznio rezultate istraživanja o golf-turizmu. Tako je npr. rekao da golferi troše 30% više od drugih turista, ali i da, **ukoliko Hrvatska želi biti uspješna golf destinacija i privući 75% tržišta (golf turista), mora sagraditi minimalno 3 terena. Ukoliko želi privući 100% tržišta, dovoljno je 5!** (op.a.: a ne 23 u Istri i tko zna koliko u Hrvatskoj). Međutim, najprije bi, kaže Walton, trebalo napraviti istraživanje kojim bi se utvrdilo iz kojih bi tržišta golferi dolazili, čime bi dolazili, utvrditi njihove želje za vrstom smještaja itd. "Golferi će doći", kaže, "ako su tereni napravljeni na pravi način i na pravom mjestu". Pri tome je naglasio da, s obzirom da golf i služi upravo produljenju sezone, najprije treba razmišljati o tome da se popunjavaju postojeći smještajni kapaciteti. (op.a.: u Istri nije napravljeno nikakvo istraživanje i ne planiraju se popunjavati postojeći kapaciteti nego graditi novi i to na dosada neurbaniziranim površinama). Također je naglasio potrebu i značaj sudjelovanja lokalne zajednice u procesu planiranja golf terena.

Paolo Croce objasnio nam je da se više vode koristi za usjeve nego za golf terene (šteta što se golf tereni ne mogu jesti). Naglasio je i pravilo da treba "izbjegavati

kompetitivnost s ostalim korisnicima" (voda za piće ili poljoprivredu) i da treba diverzificirati način opskrbe. Nužnost štednje vode na golf terenima i korištenje pročišćenih otpadnih voda objasnio je procesom koji se naziva "tropikalizacijom mediteranskog bazena"; do 2050. godine smanjit će se količina oborina za 20-25%, a temperatura će porasti i to naročito u obalnim dijelovima.

Prema svemu što se moglo čuti taj dan u Novigradu, može se zaključiti da **prilikom planiranja i utvrđivanja lokacija za potencijalne golf terene u Istri nisu konzultirani** dizajneri golf igrališta i **profesionalci, pa je rizik greške i u ekonomskom i u ekološkom smislu velik**, da nije poštivan princip bliske suradnje s lokalnom zajednicom, da osjetljiva vodena staništa nisu izuzeta, da u planiranje u inicijalnoj fazi nisu bile uključene zainteresirane organizacije za zaštitu okoliša, da nije vođena briga o racionalnom korištenju prirodnim resursima jer izdana rješenja za izgradnju golf terena i kompleksa dopuštaju korištenje vode iz podzemlja, apartmanizaciju zelenih površina itd.

Veljko Ostojić, član Poglavarstva Istarske županije zadužen za turizam, najavio je reviziju 23 lokacije za golf komplekse u Prostornom planu Istarske županije sljedeće godine, koja će se napraviti temeljem analiza. Pitanje predstavnice Zelene Istre nije li to možda već kasno s obzirom da je već izdano 6 rješenja za golf komplekse u Istri ostalo je bez odgovora.

Dušica Radojčić

IZVJEŠTAJ S JAVNE RASPRAVE "ODNOS JAVNOSTI PREMA VELIKIM NAJAVLJENIM INFRASTRUKTURNIM PROJEKTIMA"

Predstavnica Zelene Istre je sudjelovala na javnoj raspravi o odnosu javnosti prema velikim najavljenim infrastrukturnim projektima, koji je u svom sjedištu u Zagrebu 5. listopada organiziralo Znanstveno vijeće za energetiku Hrvatske akademije znanosti u umjetnosti.

Premda je u pozivu stajalo da je cilj rasprave "prikupiti saznanja o razlozima učestalih slučajeva protivljenja javnosti, nekih medija, pa i političkih krugova prema izgradnji velikih energetske objekata", a uvodničar izjavio da je cilj pronaći optimalni način ponašanja prema javnosti i stvoriti kulturu dijaloga, umjesto teme iz naslova skupa, prisutni su uglavnom slušali o kritikama Hep-a, Janafa-a, Plinacroa i predstavnika akademske

zajednice na račun neobjektivnosti medija, nestručnosti novinara i neutemeljenih kritika udruga.

Rasprava se, prema onom što se moglo čuti, trebala zapravo zvati "Odnos velikih tvrtki prema javnosti". Neki su izlagači sveli javnost na medije, s čijim načinom predstavljanja projekata nisu zadovoljni, zaboravljajući u potpunosti, na primjer, nužnost dijaloga s lokalnom zajednicom. Svi su govornici pokazali nerazumijevanje prema ulozi organizirane javnosti tj. udruga, pripisujući im neargumentirano protivljenje projektima koji "su preduvjet gospodarskog razvitka Hrvatske". Tako je, na primjer, Mate Babić s Ekonomskog fakulteta utvrdio da

"bez infrastrukturnih projekata nema razvoja; sprječavajući infrastrukturne projekte udruge sprječavaju razvoj Hrvatske". Janaf-ov predstavnik, Jakov Despot, priuštio je prisutnima ogorčeno predstavljanje slučaja neuspjelog projekta Družba Adria, najčešće koristeći riječ neistina da bi opisao argumente javnosti protiv tog projekta.

Tonovi su s kritičnih u trenucima prelazili u apsurdne, pa je tako jedan od izlagača izjavio da se u odnosu s javnošću radi o "metodama specijalog ratovanja", zatim smo čuli stavove omalovažavanja poput osporavanja prava javnosti da se izjašnjava o tim projektima jer "javnost nikada neće biti ni stručna ni znanstvena", zatim paušalnih izjava da "su strahovi javnost u vezi s projektima neutemeljeni", pa sve do izjave da "mediji zrcale reakcije marginalnih grupa pojedinaca". Jedan je govornik čak samouvjereno izjavio da je "javnost shvatila grešku u vezi s protivljenjem projektu Družba Adria".

Da organizatora zapravo nije pretjerano zanimalo što

javnost misli o toj temi dalo se zaključiti po tome što kao izlagače nisu pozvali predstavnike udruga, te po vremenu koje je određeno za raspravu - 15-ak minuta na samom kraju. Predstavnica Zelene Istre iskoristila je priliku da iznese svoje mišljenje o izlaganjima čiji kritični ton unaprijed otežava dijalog s javnošću, da navede primjere iz prakse spomenutih projekata gdje su, rješenja nametnuta, a javnost ignorirana, o otežanom pristupu javnosti informacijama o projektima itd.

Korisnih informacija o novim infrastrukturnim projektima bilo je vrlo malo, jedna od njih bila je informacija o današnjoj godišnjoj potrošnji plina u Hrvatskoj, koja iznosi nepunih 3 milijarde m³. Procjenjuje se da će potražnja u razdoblju do 2015. narasti na 4-4,5 milijardi m³ godišnje, što znači da se najavljeni LNG terminal neće graditi samo za svoje potrebe, jer je terminal najmanjeg godišnjeg kapaciteta veći od naših potreba.

Dušica Radojčić

PATROLA ZELENE ISTRE: RIZIČNO GOMILANJE OPASNOG OTPADA U OKOLIŠU

Patrola Zelene Istre održala je 5. listopada konferenciju za medije na najvećem istarskom odlagalištu komunalnog otpada "Kaštijun" u Puli. Tema je bila rizično gomilanje opasnog otpada na odlagalištima komunalnog otpada i u okolišu. Opasni otpad predstavljaju i mnoge tvari koje se koriste u domaćinstvu, npr. **stare baterije, stari lijekovi, boje i lakovi, kemikalije, otpadno motorno ulje i dr.** Takav otpad sadrži tvari koje mogu biti toksične, kancerogene, mutagene, infektivne, zapaljive...koje putem tla i vode ulaze u biološki lanac i mogu uzrokovati obolijevanje ljudi i štetno djelovati na ostali živi svijet.

Zakon je po pitanju opasnog otpada vrlo jasan, postoji sve više mogućnosti za odgovorno odlaganje, no velike količine opasnog otpada još uvijek nepotrebno završavaju na komunalnim odlagalištima i u okolišu – gdje im nipošto nije mjesto!

I sam *Program zaštite okoliša Istarske županije*, donesen 2006., kaže da "posebni rizik i opasnost za okoliš predstavlja nezadovoljavajuće stanje sustava odvojenog prikupljanja opasnog otpada, odnosno činjenica da je, s obzirom na razinu kontrole tijekom otpada, **posve izvjesno da nezanemarivi dio opasnog otpada završava i na za to nepredviđenim službenim deponijama komunalnog otpada ili još vjerojatnije, ilegalnim / divljim odlagalištima.**"

Kada uzmemo u obzir da izvješće *Agencije za zaštitu okoliša* o količinama opasnog otpada navodi da je "**u Istarskoj županiji 2004. proizvedeno 3.568 tona opasnog otpada - neizbježno je zabrinuti se kamo završava neprijavljeni opasni otpad i kakvo stravično zagađenje okoliša može uzrokovati, a kojeg još nismo ni svjesni.**"

Odgovornost za otpad mora snositi proizvođač, koji je dužan pokriti troškove njegova zbrinjavanja, na što

ukazuje i *Strategija gospodarenja otpadom*: "Proizvođač otpada podmiruje sve troškove preventivnih mjera i mjera zbrinjavanja otpada, troškove gospodarenja otpadom koji nisu pokriveni prihodom ostvarenim od prerade otpada, te je financijski odgovoran za provedbu preventivnih i sanacijskih mjera zbog štete za okoliš koju je prouzročio ili bi je mogao prouzročiti otpad."

Stoga apeliramo na inspeksijske službe da vrše pritisak na proizvođače otpada kako bi se propisi što prije počeli provoditi u praksi.

U međuvremenu savjetujemo općinskim i gradskim upravama i komunalnim poduzećima u Istri da omoguće bar osnovne uvjete, namijenjene građanima, za odlaganje opasnog otpada na svom području. Stare baterije se npr. mogu sakupljati u posebnim malim spremnicima u školama, u dogovoru s benzinskim postajama moguće je postaviti spremnik za otpadno motorno ulje i akumulatore od građana (kao što su to učinili Grad Pula, Grad Rovinj, općina Medulin). I treba ozbiljno shvatiti važnost edukacije i mijenjanja loših navika u dobre.

Milena Radošević

ZAPOČELO NATJECANJE U SAKUPLJANJU STARIH BATERIJA U 25 ISTARSKIH ŠKOLA

Za stare baterije spremnici su mjesta prava – tako priroda ostaje zdrava!

U okviru projekta "Mobilizacija pograničnih regija na korištenje koncepta 4R+3E u gospodarenju otpadom" Zelena Istra je organizirala natjecanje u sakupljanju starih baterija tijekom šk.g. 2006/2007 u 25 osnovnih škola u Istarskoj županiji koje smo javnosti predstavili na konferenciji za medije održanoj 17. listopada u OŠ Ližnjan. Svrha natjecanja je **edukacija djece o važnosti odgovornog odlaganja otpada**, posebno opasnog otpada, koji ukoliko dospije u tlo i vodu može uzrokovati teško zagađenje otrovnim tvarima.

U svim školama postavili smo poseban spremnik za stare baterije u koji će učenici za vrijeme trajanja natjecanja **od 17. listopada 2006. do 31. ožujka 2007.** ubacivati standardne baterije koje se koriste u radioaparatom, fotoaparatom, satovima, mobitelima i drugim sličnim uređajima u domaćinstvu...

Sakupljene baterije će se vagati u prosincu, veljači i ožujku, upisivati u evidencijski list i predavati ovlaštenom sakupljaču u suradnji sa komunalnim poduzećem. Da bi sve škole bile ravnopravne u natjecanju sakupljena količina će se dijeliti sa brojem učenika/ica. One škole koje do 31.ožujka sljedeće godine budu sakupile najviše baterija po učeniku, osvojit će nagrade.

Prva nagrada:

Digitalni fotoaparat Olympus FE-190 + brzi punjač za baterije i 2 punjive baterije + edukativni cdrom 3D Globus + pretplata na eko-časopis po želji

Druga nagrada:

Digitalni fotoaparat Olympus FE-170 + standardni punjač za baterije i 2 punjive baterije + edukativni cdrom 3D Globus

Treća nagrada:

Digitalni fotoaparat Olympus FE-115 + standardni punjač za baterije i 2 baterije + pretplata na časopis National geographic Junior

Osnovne škole koje sudjeluju u natjecanju:

OŠ Šijana, Pula
OŠ Veruda, Pula
OŠ Vidikovac, Pula
OŠ Monte Zaro, Pula
OŠ Fažana, Fažana
OŠ Vodnjan, Vodnjan
OŠ Marčana, Marčana
OŠ Dr. Mate Demarina, Medulin

OŠ Dr. Mate Demarina, Ližnjan
OŠ Juršiči, Juršiči
OŠ Svetvinčenat, Svetvinčenat
OŠ Vladimira Nazora, Pazin
OŠ Ivo Lola Ribar, Labin
OŠ Ivo Lola Ribar, Labin-PŠ Vinež
OŠ Ivo Lola Ribar, Labin-PŠ Vozilići
OŠ Ivo Lola Ribar, Labin-PŠ Kature
OŠ Jurja Dobrile, Rovinj
OŠ Vladimira Nazora, Vrsar
OŠ Poreč, Poreč
OŠ Rivarela, Novigrad
OŠ Marije i Line, Umag
Talijanska osnovna škola Galileo Galilei, Umag
OŠ Mate Balota, Buje
Talijanska osnovna škola Buje, Buje

OŠ Vazmoslav Gržalja, Buzet

Sve škole primit će diplome za sudjelovanje i uključivanje edukacije o odgovornom postupanju s otpadom u svoj program. Rezultate natjecanja i prve tri najuspješnije škole predstaviti ćemo na konferenciji za medije koja će se održati u travnju 2007.g.

Sredstva za organizaciju natjecanja i nabavku spremnika osigurala je Europska unija, sredstva za nagrade Istarska županija, a trošak zbrinjavanja starih baterija pokrit će 7 istarskih komunalnih poduzeća, svaka za škole na svom području.

Milena Radošević

4R+3E PREKOGRANIČNA SURADNJA: STRUČNO PREKOGRANIČNI KONCEPT SAVJETOVANJE O OTPADU U SLOVENIJI

U okviru projekta “Mobilizacija pograničnih regija Slovenije i Hrvatske na korištenje koncepta 4R+3E u gospodarenju otpadom” financiranom iz Programa za susjedstvo Europske unije, Zelena Istra je u suradnji sa slovenskim kolegama 23. listopada u Sloveniji organizirala **stručno savjetovanje o odvojenom sakupljanju otpada i obilazak slovenskih poduzeća.**

Savjetovanju su prisustvovali predstavnici istarskih komunalnih poduzeća, poduzeća **Metis d.d.**, predstavnik **Odjela za zaštitu okoliša Istarske županije**, predstavnik **Grada Buja** te predstavnici slovenskih komunalnih poduzeća i specijaliziranih poduzeća za sakupljanje pojedinih vrsta otpada. Sudionicima su predstavljena tri poduzeća:

- **Čisto mesto d.o.o.** u partnerstvu sa **Eko les d.o.o.** sa sjedištem u Ptujju izgradili su moderan, kompjuterizirani

sabirni centar za sve vrste otpada koji nastaje u domaćinstvu ili u industriji. Poduzeće u javno-privatnom vlasništvu pokriva područje od 100.000 stanovnika kojima je u cijeni usluge osigurana i mogućnost pravilnog odlaganja korisnog otpada i svih opasnih tvari poput boja i lakova, baterija, ulja, kiselina i dr.

- **Saubermacher&Komunala d.o.o.** sa sjedištem u Murskoj Soboti, najveće srednjoeuropsko poduzeće za sakupljanje otpada, također javno-privatnog vlasništva. Pokriva područje od 60.000 stanovnika i koristi kombinirani model naplate po kvadraturi ili po osobi, a u cijenu usluge je uključeno preuzimanje svih vrsta otpada.

- **Wolf d.o.o.** sa sjedištem u Skakovcima, privatno poduzeće koje se bavi razgradnjom motornih vozila i sakupljanjem otpadnih guma prvo je koje je dobilo takvu koncesiju u Sloveniji. Stari automobili rastavljaju se na sve sastavne dijelove te se oni zasebno recikliraju i proizvode novi proizvodi kao npr. zaštitne ograde od starih automobilskih odbojnika.

Slovenski sudionici pružili su informacije o načinima na koje se ostvaruje sudjelovanje javnosti u odlučivanju prilikom zahvata u okolišu, kao npr. prilikom izgradnje novog reciklažnog centra ili odlagališta otpada. Tada se u odlučivanje direktno uključuju predstavnici lokalne vlasti, udruga i stanovnici koji svi imaju jednako pravo odlučivanja.

Također, slovenski su sudionici **posebnu pažnju posvetili edukaciji o otpadu** koja je sastavni dio njihova poslovanja. Sva posjećena poduzeća izrađuju i dijele korisnicima bar pet vrsta različitih tiskanih materijala o otpadu, potiču edukaciju djece o otpadu i provode

medijske akcije informiranja. pograničnom području.
Vidjeni primjeri slovenske prakse primjenjivi su i u Istri i kao takvi mogu biti poticaj za buduću suradnju, razmjenu iskustava i unaprjeđenje gospodarenja otpadom u cijelom

Milena Radošević

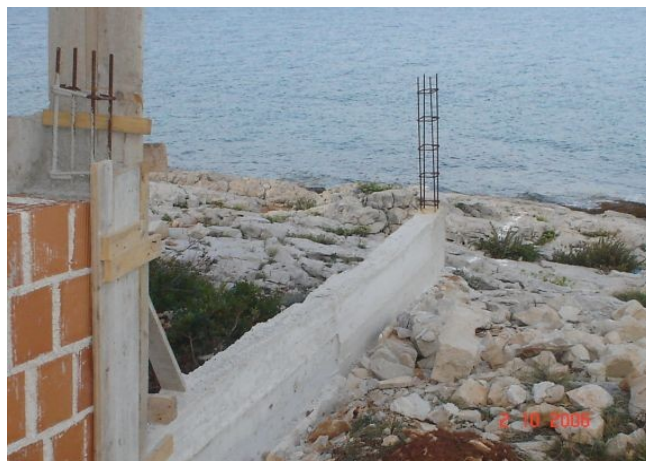
IZVJEŠTAJ O POZIVIMA NA ZELENI TELEFON

Tijekom listopada primili smo 15 prijava građana na Zeleni telefon, i to: otpad: 2, gradnja: 4, olupine:1, vode:1, zelene površine: 5, zrak:1, razno:1

ZELENI TELEFON ZAUSTAVIO BESPRAVNU GRADNJU UZ MORE!

građevinskoj inspekciji koja je obišla lokaciju i obustavila bespravnu gradnju.

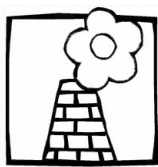

Iako nam je dobro poznato da je gradnja u neposrednoj blizini mora nezakonita, još uvijek ima onih “hrabrih” ali i ne oštromnih pojedinaca koji ni najmanje ne razmišljaju o tome da na taj način zapravo devastiraju okoliš. Ovoga je puta riječ o predivnoj lokaciji u **Općini Marčana**, između uvale Jalinica i Rta Sočaj u Peruškima. Jedan “poduzetan” građanin odlučio je sagraditi zid svega 15-tak metara od obale, namjeravajući, kako neslužbeno saznajemo, sagraditi restoran.

Slučaj smo prijavili Općini Marčana koja nam je potvrdila da se radi o neurbaniziranoj zoni i da je sigurno riječ o bespravnoj gradnji. Informacije je Općina prosljedila

Na obali pored zida je sada postavljena tabla na kojoj je građevinska inspekcija naznačila da je gradilište zatvoreno i da su svi građevinski radovi obustavljeni. Između ostalog, svi su strojevi i građevinski materijal uklonjeni. Još se jednom pokazalo kako suradnjom i brzim reagiranjem devastacija prostora može biti spriječena.

Marina Belas

zelena istra

Zelena Istra
Gajeva 3, 52100 Pula
tel./fax. +385 52 506 065
udruga-zelena-istra@pu.t-com.hr
www.zelena-istra.hr